

Dramaturgia românească in colecția „Thalia”

Continuând cu egală strălucire seriile vechi ale „Bibliotecii Teatrului Național”, datorate unor animatori ca : Pompiliu Eliade, Ion Marin Sadoveanu, Liviu Rebreanu, colecția „Thalia” (editori: Teatrul Național „I. L. Caragiale” și Editura „Univers”) și-a făcut un punct de onoare al programului său de apariții din a difuza în tiraje de masă, printre marile opere ale dramaturgiei universale, și titlurile reprezentative ale dramaturgiei naționale. Consemnăm în spațiul rubricii noastre, ca un omagiu adus prestigioasei colecții, piesele prin care dramaturgia interbelică contribuie definitiv la înflorirea celui de-al doilea clasicism al literaturii române.

Camil Petrescu — Danton : Grandioasă construcție dramatică, frescă de mari proporții a Revoluției Franceze, rivalizând cu piesele similare ale lui Romain Rolland, este nejuțată încă. Considerată de critică drept capodopera scrisului lui Camil Petrescu, drama *Danton* actualizează drama omului politic care își depășește timpul istoric. Temperament zguduitor prin contrastele sale omenești — dușos cu inimii devotați, cruzime față de trădătorii patriei — Danton este un vizionar și un înfrunt, un erou al „idealului absolut”, un alter ego al tuturor eroilor lui Camil. Scriitorul român a făcut din Danton un erou legendar, dându-i trăsăturile omului politic, lucid pînă la durere, înțelept și activ. „Ideea” — fie politică, morală, juridică etc. — trebuie privită pînă la ultimele consecințe, jumătățile de măsură transformînd conducătorul în jălnic personaj al evenimentelor, căci timpurile tari exclud temperamentele șovăielnice. Insuși sacrificiul propriu este acceptat de Danton cu o consecință firească, logică, a eșecului, nu din greșeală personală, ci din viciu colectiv. Seninătatea ultimelor clipe, departe de a fi un artificioz teatral, este apoteoza unui destin înfrînt de clipa mărunțită pentru a fi redat memoriei posterității.

Tudor Mușatescu — Titanic Vals : De la Caragiale, teatrul românesc nu mai cunoscuse, pînă în 1932, o comedie de moravuri de inspirație similară. Familia lui Spirache Necșulescu, deputat fără voce, surprinde, pe scenă, prin autenticitate, spirit caustic și capacitate de a oferi date caracterologice universale. Astfel, bonomia, dorința de armonie conjugală a lui Spirache se lovește de „complotul” autorităților fami-

liei, superficiale și agresive, cu veleități ridicole. Lumea abjecției electorale, campionul lor local, Rădulescu-Nereca, culisele politice care agreează un biet om cinstit numai grație averii, sînt înfățișate sub aparent gratuită ironie a comediei spumoase. Construit pe contraste, efectul comic se împletește, în piesă, cu satira deghizată. Întreaga operă a lui Mușatescu, de mare efect, ascunde amărăciunea sesizării unor tipuri și tertipuri cărora scrisul responsabil nu le-a făcut niciodată concesii. *Titanic Vals*, comedie amară totuși, localizează adîncile implicații ale cîtorva fapte senzaționale.

G. Ciprian — Omul cu mîrtoaga : Actor, romancier și memorialist, G. Ciprian dădea, în 1928, o comedie de factură cu totul neobișnuită, în primul rînd, ca atmosferă. Subiectul este arhicunoscut. Originalitatea stranie a piesei, credința oarbă a personajului în victoria calului oropsit, structura aparte a arhivarului Chirică, om de o bună parte incredibilă, fac însă din piesa lui Ciprian, cu siguranță, o mare comedie filozofică a destinului mărunț, social vorbind, dar mari prin căldura unui ideal copleșitor. Într-o lume a corupției și venalității, puritatea eroului este de mare forță educativă. Ni se pare că valoarea de document de umanitate a fost mai puțin comentată : or, tocmai prin această piesă intră în fondul de aur al dramaturgiei naționale.

Victor Ion Popa — Tache, Ianke și Cadir : Capodoperă a luptei democratice prin literatură, piesa reunește într-un dialog scilpitor, colorat și inteligent, trei prieteni de naționalități diferite, cu obiceiuri diferite, dar încălziiți de flacăra unei înalte conștiințe despre om. Libertatea, dragostea, omenița sînt mai presus de barierele naționale, orizontul meschin nereușind să copleșescă credința celor trei în frumusețea pură a vieții ferice aleături de omul drag. Pentru epoca în care a fost scrisă, piesa reprezenta un act de curaj, fiind o comedie de atitudine socială. Expresivă, dinamică, cu mesaj luminos, plind pentru triumful rațiunii și al sentimentului curat — piesa, reluată meren, își probează perpetua tinerete. În *Tache, Ianke și Cadir* ne regăsim întreg fondul de omenie, iar în perechea îndrăgostită, Ionel și Ana, consecvența marii iubiri.

Ionuț Niculescu

